

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 maja 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt II Ns 1474/10 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił, iż w skład majątku wspólnego małżonków A. M. i D. M. wchodzi:

- odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) o powierzchni 54,30m², o wartości 199.497,00 złotych, dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);
- prawo użytkowania pracowniczego ogródka działkowego położonego w POD (...) w Ł. przy ulicy (...) o wartości 13.468,00 złotych;
- samochód osobowy marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 14.000 złotych;
- samochód osobowy marki N. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 3.000 złotych.

Sąd dokonał podziału wyżej wymienionych składników majątku poprzez przyznanie na rzecz:

- wnioskodawczyni A. M.:

- odrębnej własności lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) o powierzchni 54,30m², o wartości 199.497,00 złotych, dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...),
- samochód osobowy marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 14.000 złotych;

- uczestnika D. M.:

- prawo użytkowania pracowniczego ogródka działkowego położonego w POD (...) w Ł. przy ulicy (...) o wartości 13.468,00 złotych,
- równowartość samochodu osobowego marki N. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 3.000 złotych.

Sąd zasądził na rzecz uczestnika D. M. od wnioskodawczyni A. M. kwotę 16.870,04 złotych tytułem spłaty, płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących okolicznościach faktycznych.

A. M. i D. M. w dniu 18 grudnia 1999 roku zawarli związek małżeński. W trakcie małżeństwa nie zawierali małżeńskich umów majątkowych. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt XII C 2476/08 z dnia 16 listopada 2008 roku orzeczona została wobec małżonków M. separacja z winy uczestnika D. M..

Stosownie do umowy sprzedaży z dnia 7 kwietnia 1997 roku A. M. nabyła spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) za cenę 38.000 złotych.

Zgodnie z umową sprzedaży z dnia 5 marca 1998 roku D. M. sprzedał, należący do jego majątku odrębnego, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) za cenę 40.000 złotych.

W dniu 10 czerwca 1999 roku A. M. sprzedała spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) za cenę 58.000 złotych, natomiast w dniu 14 września 1999 roku A. M. nabyła udział wnoszący 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), działka numer (...) o

powierzchni 1965 m² za cenę 100.000 złotych, z czego kwota 40.000 złotych została zapłacona sprzedającym przez wnioskodawczynię przed podpisaniem aktu notarialnego, zaś kwota 60.000 złotych została sprzedającym zapłacona z udzielonej jej i D. M. w dniu 14 września 1999 roku kredytu bankowego.

Z uwagi na trudną sytuację majątkową, brak środków na spłatę zaciągniętego uprzednio kredytu A. M. w dniu 21 września 1999 roku sprzedała udział wynoszący 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), działka numer (...) o powierzchni 1965 m² za cenę 100.000 złotych. Za uzyskaną ze sprzedaży kwotę strony spłaciły pozostałą część kredytu mieszkaniowego.

W dniu 24 września 2001 roku A. M. i D. M. nabyli spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkaniowego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) za cenę 60.000 złotych. Środki na zakup tej nieruchomości w kwocie 55.000 złotych pochodziły częściowo ze sprzedaży udziału wynoszącego 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) w Ł., natomiast kwota 5.000 złotych pochodziła z majątku wspólnego stron.

W dniu 16 grudnia 2002 roku pomiędzy A. M., D. M. i G. P. zawarta została umowa spółki cywilnej pod firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe (...) z siedzibą w Ł.. Przedmiotem działalności spółki był m.in. haft komputerowy, produkcja w branży odzieżowej. A. M. wniosła do spółki wkład w postaci maszyny hafciarską (...) 612 o wartości 9.400 złotych i wyposażenie hafciarni o wartości 1.100 złotych, zaś D. M. wniósł wkład w postaci 1/2 maszyny hafciarskiej (...) o wartości 15.000 złotych, 1/2 maszyny hafciarskiej (...) 612 o wartości 3.000 złotych. W dniu 31 grudnia 2004 roku A. M. wystąpiła ze spółki i przekazała swoje udziały w spółce do podziału pomiędzy dwóch współników.

W trakcie małżeństwa strony nabyły również prawo użytkowania ogródka działkowego położonego w Rodzinnych (...) w Ł. przy ulicy (...) za cenę około 8.000 złotych. Małżonkowie ze wspólnych środków dokonywali m.in. remontu altanki czy wykonali nasadzenia roślinne, których wartość nie przekraczała 3.000 złotych.

Aktualnie w mieszkaniu numer (...) położonym w Ł. przy ulicy (...) zamieszkuje A. M. wraz z córką stron, uczestnik wyprowadził się po orzeczeniu separacji w 2009 roku. Wartość rynkowa tej nieruchomości określona wg stanu na miesiąc listopad 2009 roku wynosi 199.497 złotych. Wartość rynkowa nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) określona została wg stanu na dzień 21 września 2001 roku i wg aktualnych cen na kwotę 331.890 złotych. Wartość wykonywania prawa użytkowania pracowniczego ogródka działkowego położonego w ROD (...) w Ł. przy ulicy (...) została oszacowana na podstawie nabycia tego prawa, wg stanu na listopad 2009 roku na kwotę 13.468 złotych, na którą to kwotę składa się wartość obiektów budowlanych i innych urządzeń w wysokości 9.799 złotych, wartość nasadzeń roślinnych – 3.469 złotych i wartość wpisowego uiszczona przez użytkownika na rzecz (...) Związku (...) w wysokości 200 złotych.

Sąd ustaleń powyższych dokonał na podstawie kserokopii dokumentów, dowodów z zeznań świadków, opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości. Sąd nie dał wiary zeznaniom D. M. w zakresie twierdzeń, w których zeznał, iż przeznaczył na zakup mieszkania położonego w Ł. przy ulicy (...) kwoty 30.000 złotych, którą uzyskać miał ze sprzedaży mieszkania przy ulicy (...) w Ł.. Zgodnie z jego relacją kwotę tę przekazał matce na przechowanie. Sąd odmówił wiarygodności zeznań siostry uczestnika i jego matki.

W oparciu o powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zważył, iż stosownie do art. 54§1 kro orzeczenie separacji powoduje między małżonkami rozdzielności majątkowej. W realiach niniejszej sprawy zastosowanie znalazły przepisy Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego w brzmieniu obowiązującym po nowelizacji dokonanej Ustawą z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

W toku postępowania skład majątku wspólnego objętego podziałem, poza ruchomościami w postaci maszyn hafciarskich nie był przedmiotem sporu pomiędzy wnioskodawczynią a uczestnikiem. Zdaniem Sądu zasadą jest, iż Sąd ustala skład i stan majątku wspólnego na dzień ustania wspólności małżeńskiej, zaś według cen obowiązujących

w chwili orzekania (uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z dnia 15 grudnia 1969r., III CZP 12/69, OSNCP 1970, poz.39). Zgodnie określona przez uczestników wartość składników majątku wspólnego jest dla Sadu wiążąca.

W skład majątku wspólnego wchodzi odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...), prawo użytkowania pracowniczego ogródka działkowego położonego w Ł. przy ulicy (...), a także ruchomości nabyte w czasie trwania małżeństwa za pieniądze wspólne – samochód osobowy marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) i samochód osobowy marki N. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Wartość ruchomości została ustalona przez strony, natomiast wartość odrębnej własności lokalu mieszkalnego i prawa użytkowania ogródka działkowego została określona przez biegłego sądowego.

Uczestnik zgłosił do rozliczenia nakłady z majątku odrębnego uczestnika na majątek odrębny wnioskodawczyni, jak również nakłady z majątku dorobkowego stron na majątek wnioskodawczyni. Sąd powołał się na treści art. 45 kro, poglądy judykatury, iż co do zasady nie podlegają rozliczeniu nakłady z majątku odrębnego jednego z małżonków na majątek odrębny drugiego z małżonków. Zdaniem Sądu uczestnik nie sprostował wymogowi art. 6 k.c., bowiem nie wykazał wysokości nakładów z majątku osobistego uczestnika na majątek wspólny stron, a także nakładów z majątku wspólnego stron na majątek osobisty wnioskodawczyni w postaci spłaty kredytu zaciągniętego w banku (...) na zakup nieruchomości przy ulicy (...) w Ł..

Sąd odniósł się do składników majątku wskazanych przez wnioskodawczynię, w postaci maszyn hafciarskich i udziałów A. M. w spółce cywilnej (...), stwierdzając, iż na skutek przekazania nieodpłatnego swoich udziałów na rzecz pozostałych dwóch wspólników spółki – składniki te nie stanowią majątku wspólnego stron.

Podsumowując, Sad stwierdził, iż wartość składników majątku przyznanych na rzecz A. M. wynosi 30.638,04 złotych (część wartości odrębnej własności lokalu mieszkalnego położonego w łodzi przy ulicy (...), zakupionej ze środków z majątku wspólnego – 16.638,04 zł i wartość samochodu osobowego marki V. w wysokości 14.000 złotych), D. M. natomiast przyznano prawo użytkowania rodzinnego ogródka działkowego położonego w łodzi przy ulicy (...) o wartości 13.468 złotych i równowartość samochodu osobowego marki n., czyli 3.000 złotych.

Łączna wartość majątku objętego podziałem wynosi 47.106,04 złotych, a wobec ustalenia równych udziałów w majątku wspólnym na rzecz każdego z małżonków winny przypaść składniki majątku o wartości połowy powyższej kwoty. Sąd pomniejszył powyższą kwotę o równowartość składników przyznanych uczestnikowi otrzymując kwotę 16.870,04 złotych i taką kwotę przyznał na rzecz uczestnika tytułem spłaty przez wnioskodawczynię.

Sąd oznaczył termin spłaty uczestnika przez wnioskodawczynię na okres trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się przeczenia, uznając, iż jest to realny spełniania przez A. M. świadczenia.

Apelację od postanowienia z dnia 9 maja 2013 roku wniósł uczestnik D. M., w zakresie pkt 1a i 1b – w części w jakiej postanowienie nie rozstrzyga o związanym z prawem własności lokalu mieszkalnego położonego w Ł. przy ulicy (...) udziałem w prawie współwłasności gruntu, częściach budynku i urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali, a także w zakresie pkt 3 – w części ponad kwotę 16.870,04 złotych.

Skarżący zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie naruszenie:

1. naruszenie art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 k.p.c. poprzez zaniechanie ustalenia, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi związany z prawem własności lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) udział w nieruchomości wspólnej, tj. gruncie oraz częściach budynku i urządzeń nie służących wyłącznie użytkowi właścicieli lokali, a także zaniechanie dokonania podziału tego składnika majątku;
2. art. 657 k.p.c. w zw. z art. 45§1 kro poprzez nietrafne przyjęcie, że rozliczenie nakładów z majątku wspólnego stron na majątek odrębny wnioskodawczyni nie może nastąpić w niniejszym postępowaniu, a wymaga odrębnego procesu cywilnego;

3. art. 233§1 k.p.c. poprzez pominięcie w zakresie nakładów z majątku wspólnego stron na majątek odrębny wnioskodawczyni następujących dowodów:

- a. informacyjnego wysłuchania wnioskodawczyni znajdującego się na k. 134 i nast.;
- b. informacyjnego wysłuchania uczestnika znajdującego się na k. 136;
- c. zeznań świadka J. P.;
- d. zeznań świadka H. M.;
- e. zeznań świadka K. Z.;
- f. pisma bank (...) z dnia 7 października 2011 roku;
- g. zapisów umowy kredytowej;
- h. oświadczenia D. i A. M. złożonego Naczelnikowi Urzędu Skarbowego Ł. o poniesionych wydatkach i źródłach uzyskanych przychodów za lata 1999-2001

i w konsekwencji dowolne przyjęcie, że ww. nakłady nie wynikają z materiału dowodowego sprawy, a także naruszenie art. 328§2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia dlaczego Sąd odmówił waloru wiarygodności dowodom we wskazanym zakresie;

4. art. 229 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez nietrafne przyjęcie, iż okoliczność przyznana przez stronę przeciwna wymaga udowodnienia, a w konsekwencji błędne uznanie, że uczestnik postępowania nie udowodnił nakładów z majątku wspólnego stron na majątek odrębny wnioskodawczyni;

5. art. 567 k.p.c. i art. 618 k.p.c. poprzez nietrafne przyjęcie, że rozliczenie nakładów z majątku odrębnego uczestnika na majątek odrębny wnioskodawczyni nie może nastąpić w niniejszym postępowaniu, a wymaga odrębnego procesu cywilnego, podczas gdy nakłady te dotyczyły nieruchomości należącej do wnioskodawczyni, na którą czynione były nakłady z majątku wspólnego stron zgłoszone w niniejszym postępowaniu;

6. art. 233§1 k.p.c. poprzez pominięcie w zakresie nakładów majątku odrębnego uczestnika na majątek odrębny wnioskodawczyni dowodów w postaci:

- a. zeznań wnioskodawczyni;
- b. informacyjnego wysłuchania uczestnika;
- c. zeznań świadka J. P.;
- d. zeznań świadka H. M.;
- e. zeznań świadka K. Z.;
- f. zapisów umowy kredytowej;
- g. oświadczenia D. i A. M. złożonego Naczelnikowi Urzędu Skarbowego Ł. o poniesionych wydatkach i źródłach uzyskanych przychodów za lata 1999-2001

i w konsekwencji dowolne przyjęcie, że ww. nakłady nie wynikają z materiału dowodowego sprawy, a także naruszenie art. 328§2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia dlaczego Sąd odmówił waloru wiarygodności dowodom we wskazanym zakresie;

7. art. 229 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez nietrafne przyjęcie, iż okoliczność przyznana przez stronę przeciwna wymaga udowodnienia, a w konsekwencji błędne uznanie, że uczestnik postępowania nie udowodnił nakładów z majątku odrębnego na majątek odrębny wnioskodawczyni;

8. art. 233§1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o:

1. zmianę pkt 1a zaskarżonego postanowienia i ustalenie, że w skład majątku wspólnego małżonków A. M. i D. M. wchodzi odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) o powierzchni 54,30m², o wartości 199.497,00 złotych, dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) wraz z prawem współwłasności w 5613/443826 częściach gruntu oraz częściach budynku i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali, tj. nieruchomości dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);

2. zmianę pkt 2a zaskarżonego postanowienia poprzez przyznanie A. M. nieruchomości opisanej w pkt 1a wraz ze związanymi z nią udziałami we współwłasności gruntu części budynku i urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli lokali oraz samochód osobowy marki V.;

3. zmianę pkt 3 zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od A. M. na rzecz D. M. kwoty 150.787,17 złotych, w tym:

- kwoty 98.514,50 złotych tytułem spłaty udziału D. M. w majątku wspólnym;

- kwoty 52.272,67 złotych tytułem rozliczeń związanych z majątkiem wspólnym;

4. zasądzenie od wnioskodawczyni A. M. na rzecz uczestnika D. M. kosztów procesu wg nom przepisanych, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego,

ewentualnie

5. uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpatrzenia, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Uczestnik wniósł ponadto o zwolnienie od kosztów procesu w całości.

W uzasadnieniu złożonego środka odwoławczego skarżący podnieśli, iż odrębna własność lokalu związana jest z udziałem w nieruchomości wspólnej, tj. gruncie orz częściach budynku i urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali. Prawo do lokalu jest przymusowo związane z udziałem w nieruchomości wspólnej. Skarżący podniósł, iż Sąd w postępowaniu nieprocesowym winien podejmować czynności z urzędu. Biorąc jednak pod uwagę treść art. 684 k.p.c. i art. 567§3 k.p.c. zasada ta ma także zastosowanie w odniesieniu do spraw o podział majątku wspólnego. Uczestnik postępowania zgłosił do rozliczenia nakładów z majątku wspólnego stron na majątek odrębny wnioskodawczyni w kwocie 49.783,50 złotych. Zdaniem skarżącego Sąd błędnie zastosował normy art. 657 k.p.c. w za z art. 45§1 kro, bowiem skoro nakłady z majątku wspólnego stron dotyczyły domu mieszkalnego wnioskodawczyni a nie przynoszącego dochodu obowiązkiem Sadu było ich rozliczenie.

Zdaniem skarżącego Sąd I Instancji dopuścił się wad w ustaleniach faktycznych ustalając, iż na zakup domu mieszkalnego wnioskodawczyni położonego Ł. przy ulicy (...) strony zaciągnęły w dniu 14 września 1999 roku kredyt, pozostając wówczas w nieformalnym związku, a po sprzedaży tej nieruchomości w dniu 21 września 2001 roku strony uściły pozostałą do spłaty część kredytu. Sąd pominął natomiast dowody z dokumentów jak i zeznania świadków w zakresie tego kto, kiedy i jakiej wysokości spłacał raty kredytu. Dlatego też, zdaniem skarżącego z materiału dowodowego wynika, iż dnia 18 grudnia 1999 roku strony wstąpiły w związek małżeński, który na skutek wyroku Sądu Okręgowego Łodzi został rozwiązany przez rozwód w dniu 16 października 2009 roku. Raty kredytu spłacane były w trakcie trwania małżeństwa wspólnie przez małżonków do dnia 21 listopada 2001 roku. Skoro Sąd pominął

tak ważne okoliczności, oznacza to, iż ocena materiału dowodowego dokonana została z naruszeniem art. 233§1 k.p.c., tym bardziej przez dowolne przyjęcie, że D. M. nie udowodnił nakładów z majątku wspólnego na majątek wnioskodawczyni, podczas gdy nakłady te wynikają ze zgromadzonego materiału dowodowego. Zdaniem skarżącego ponadto dlaczego zakwestionowane przez wnioskodawczynię metody wyliczenia przez uczestnika wartości nakładów okazało się skuteczne, skoro Sąd Rejonowy z powodzeniem zastosował tę metodę do obliczenia wartości nakładów z majątku odrębnego wnioskodawczyni na nieruchomości wspólną stron położoną w Ł. przy ulicy (...). Uczestnik wskazywał wysokość nakładów i sposób określenia ich wartości. Wysokość nakładów została wskazana w oświadczeniu złożonym przed Naczelnikiem Urzędu Skarbowego Ł., z którego wynika, iż strony w okresie małżeństwa spłaciły kwoty kredytu:

- w 2000 roku kwotę 9.000 złotych (12 rat po 750 złotych miesięcznie);

- w 2001 roku kwotę 65.590 złotych, w tym 6.000 złotych miesięcznych rat (8 rat x 750 złotych miesięcznie z majątku wspólnego) i 59.590 złotych całkowitej spłaty jednorazowej dokonanej we wrześniu 2001 roku. Kwoty te znajdują odzwierciedlenie w umowie kredytu zawartej z bankiem (...), w której miesięczną ratę kredytu określono na kwotę nie mniejszą niż 750 złotych. Z oświadczenia złożonego Naczelnikowi Urzędu Skarbowego Ł. wynikać miało ponadto, iż w roku 1999 na spłatę rat kredytu wydatkowano kwotę 2.250 złotych (trzy raty po 750 złotych). Wysokość nakładów poczynionych z majątku wspólnego stron na majątek wnioskodawczyni Sąd określił na łączną kwotę 15.000 złotych. Sąd Rejonowy wybiórczo zastosował zasadę wielokrotnie powtarzaną w orzecznictwie (por Uchwała SN z dnia 16.12.1980r., sygn. akt III CZP 46/80), albowiem wyłącznie do nakładów poczynionych przez wnioskodawczynię na majątek wspólny. Uczestnik wskazał, że kwota 15.000 złotych nakładów uczynionych w roku 2000 i 2001 roku stanowiły wówczas 15% wartości domu przy ulicy (...), a skoro tak to 15% obecnej wartości nieruchomości stanowi wartość nakładów w kwocie 49.783,50 złotych – a uczestnik żąda zapłaty na swoją rzecz połowy tej kwoty, czyli 24.891,75 złotych. Sąd nie wyjaśnił jednak dlaczego zasada ta nie może znaleźć zastosowania w stosunku do nakładów z majątku wspólnego na majątek odrębny A. M., podając w tym zakresie jedynie, że wnioskodawczyni kwestionowała sposób wyliczenia tych nakładów.

Zdaniem skarżącego dopuszczalność zgłoszenia nakładów z majątku odrębnego jednego małżonka na majątek odrębny drugiego małżonka nie powinna być stosowana jedynie wyjątkowych okolicznościach.

Skarżący podniósł, iż stosownie do ustaleń Sądu Rejonowego wnioskodawczyni poczyniła na wspólne mieszkanie stron nakłady stanowiące 91,66% wartości mieszkania. Przekonanie to oparte zostało na swobodnej ocenie dowodów, ponadto nie wzięto pod uwagę treści art. 244 k.p.c. Ponadto, to iż strony nie miały środków na spłatę kredytu nie oznacza, iż uczestnik nie miał oszczędności stanowiących kwotę 30.000 złotych, bowiem jak wskazał sam uczestnik miał on obiekcje odnośnie spłaty rat kredytu. Skarżący wskazał, iż rozumowanie Sądu Rejonowego nie było właściwe.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni A. M. wniosła o oddalenie apelacji w całości i orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych. Zdaniem wnioskodawczyni apelacja uczestnika pozbawiona jest uzasadnionych podstaw i dlatego też winna podlegać oddaleniu w całości. Sąd I Instancji nie dopuścił się naruszenia art. 45 Krio bowiem wszelkie rozliczenia dokonane zostały w sposób prawidłowy. Zdaniem wnioskodawczyni nie mogą zostać rozliczone jakiegokolwiek nakłady poczynione przed powstaniem wspólności majątkowej małżeńskiej. W zakresie naruszenia art. 233§1 k.p.c. zarzuty skarżącego stanowiąc mają jedynie polemikę z ustaleniami Sądu I Instancji, jak wskazuje wnioskodawczyni. Zrzuty skarżącego jakoby kwota 30.000 złotych przeznaczona na zakup nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) pochodzić miała z majątku odrębnego uczestnika nie znajduje odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym, a stanowisko Sadu w tym przedmiocie nie budziło najmniejszych wątpliwości i było w pełni przekonywujące. Odnośnie nakładów w wysokości 15.000 złotych, które rzekomo miał ponieść uczestnik na spłatę kredytu zaciągniętego związku z nabyciem przez wnioskodawczynię nieruchomości przy ulicy (...) w Ł., stanowisko Sądu nie pozostawia żadnych w tej kwestii nieudomówień i jest w pełni przekonywujące. Kwotę tą uczestnik chciałby odnieść wprost do ówczesnej ceny nieruchomości, podczas gdy jest to metoda błędna albowiem powodująca zawyżenie udziału tej kwoty w majątku odrębnym wnioskodawczyni, albowiem raty kredytu uwzględniały także odsetki, a w konsekwencji suma rat spłaconych z tytułu kredytu przewyższa sumę kwoty kredytu udzielonego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja uczestnika D. M. jest zasadna w takim zakresie, w jakim zmierza do zmiany zaskarżonego wyroku i w tym zakresie podlega uwzględnieniu, a w pozostałej części jako niezasadna podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt II Ns 1474/10.

Dodatkowo Sąd Okręgowy ustalił:

Stosownie do zapisów umowy kredytowej numer (...) o kredyt na cele mieszkaniowe z odroczoną spłatą części należności zawartej w dniu 14 września 1999 roku pomiędzy A. M. (wówczas P.) i D. M., a (...) miesięczną wysokość raty kredytu określono na kwotę nie mniejszą niż 750 złotych. (umowa – k 77-81)

A. M. i D. M. tytułem spłaty rat kredytu na cele mieszkaniowe zaciągniętego w banku (...) w dniu 14 września 1999 roku w roku 1999 uścili kwotę 2.250 złotych, w 2000 roku uścili na ten cel łączną kwotę 9.000 złotych, natomiast w 2001 roku wydatek poniesiony na spłatę rat kredytu stanowił kwotę 65.590,00 złotych. (oświadczenie – k. 148-151)

Zasadnym, zdaniem Sądu Okręgowego jest ponadto zaznaczenie, iż wysokość sumy uzyskanej ze sprzedaży udziału wynoszącego 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), działka numer (...) o powierzchni 1965 m² wynosiła 120.000 złotych, a nie jak ustalił Sąd Rejonowy – 100.000 złotych. Biorąc jednak pod uwagę, iż rozważania Sądu prowadzone były jednak w oparciu o właściwą kwotę, Sąd Okręgowy jedynie akcentuje powyższą okoliczność.

Sąd Okręgowy nie podziela jednak wysnutej w oparciu o prawidłowe ustalenia faktyczne oceny zebranego w sprawie w tym zakresie materiału dowodowego, co w konsekwencji musiało skutkować uwzględnieniem apelacji powoda.

Odnosząc się do zarzutów apelacji, w pierwszej kolejności, należy zwrócić uwagę na zarzucane Sądowi I instancji uchybienia procesowe w zakresie przydania waloru wiarygodności określonym świadkom i dowodom z dokumentów, a dokonanie w oparciu o nie stosownych ustaleń faktycznych, gdyż wnioski w tym zakresie determinują kierunek dalszych rozważań, bowiem jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należyście przeprowadzonego postępowania dowodowego mogą być podstawą oceny prawidłowości kwestionowanego rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów postępowania.

W myśl art. 233§1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich wystąpienia w danej sytuacji. Jeśli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym to ocena taka nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać choćby w równym stopniu na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. W świetle art. 233§1 k.p.c., przy zróżnicowanym i sprzecznym co do treści materiale dowodowym, o treści ustaleń faktycznych decyduje ostatecznie przekonanie sądu. Jeżeli w sprawie istnieją dwie grupy przeciwstawnych dowodów ustalenia faktyczne z konieczności muszą pozostawać w sprzeczności z jedną z nich. W takiej sytuacji, sąd orzekający w ramach i granicach swobodnej oceny dowodów ma prawo eliminacji pewnych dowodów, poprzez uznanie, że pozbawione są one wiarygodności albo, że nie są istotne. Jeżeli przy tym stanowisko swoje w zakresie dokonanych wyborów

uzasadni w sposób zgodny z intencją art. 233§1 k.p.c., to nie dopuszcza się jego naruszenia (postanowienie SN z dnia 17 października 2003 r., sygn.. akt IV CK 283/02, LEX nr 602280).

Biorąc jednak pod uwagę dalszą część rozważań Sądu Okręgowego, zarzuty podniesione przez skarżącego będą omówione w sposób kompleksowy.

Ponieważ postanowienie Sądu I instancji (Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 9 maja 2013 roku, w sprawie o sygnaturze akt II Ns 1474/10) zostało zaskarżone przez uczestnika D. M. w części, zgodnie z art. 378§1 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Oznacza to w szczególności, przy jednoczesnym braku podstaw nieważności postępowania, że Sąd II instancji jest związany granicami zaskarżenia i rozpoznaje wniesioną apelację tylko w granicach zarzutów. W pozostałym, niezaskarżonym zakresie, zgodnie z art.363§3 k.p.c., przedmiotowe postanowienie uprawomocniło się.

Stosownie do treści art. 31 kro z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność obejmująca ich dorobek. Z chwilą ustania małżeństwa lub zawarcia umowy małżeńskiej majątkowej wyłączającej wspólność ustawową (art. 47 kro) ustaje również wspólność majątkowa. Od tej chwili do majątku objętego wspólnością stosuje się przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (art. 42 kro). Podstawowym przepisem regulującym ustalenie składu majątku wspólnego jest art. 567 k.p.c., przy czym stosownie do treści §3 tego przepisu mają odpowiednie zastosowanie przepisy odrębnego postępowania o dziale spadku. Według art. 688 k.p.c. do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o zniesieniu współwłasności. Mając na uwadze to podwójne odesłanie w postępowaniu o podział majątku wspólnego małżonków sąd rozstrzyga o przynależności poszczególnych przedmiotów do dorobku, do oddzielnych mas majątkowych, o żądaniu ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, o tym jakie wydatki i nakłady oraz inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku odrębnego – i odwrotnie – podlegają zwrotowi, o roszczeniach z tytułu posiadania rzeczy, pobranych pożytkach, długach i wierzytelnościach. Zasadniczą więc kwestią jest ustalenie masy majątku wspólnego podlegającego podziałowi. Rozliczeniu podlega całość stosunków majątkowych według stanu na dzień ustania wspólności ustawowej, natomiast podziałowi podlega stan czynny masy majątkowej w chwili dokonywania podziału.

W przedmiotowej sprawie ustrój wspólności majątkowej między małżonkami powstał w dniu 18 grudnia 1999r., kiedy to strony zawarły związek małżeński, a ustał z dniem 16 listopada 2009r., kiedy to wyrokiem Sadu Okręgowego Łodzi orzeczona została pomiędzy małżonkami separacja. Stosownie do art. 54§1 kro orzeczenie separacji powoduje powstanie między małżonkami rozdzielnosci majątkowej, do majątku objętego wspólnością ustawową stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w części ułamkowej (ar. 46 k.r.o.). Oznacza to, że po orzeczeniu separacji do przedmiotów majątkowych wchodzących do majątku wspólnego mają zastosowanie przepisy art. 195 i nast. k.c., ale tylko wówczas, gdy odpowiednie materie prawne nie są uregulowane odmiennie m.in. w art. 43-45 k.r.o. (np. kwestia uprawnienia do żądania ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym). Ustawowa transformacja współwłasności łącznej małżonków we współwłasność w częściach ułamkowych nie jest zatem transformacją pełną, skoro poddano ją także innemu niż współwłasność ułamkowa reżimowi prawnemu. Odsyłający do odpowiedniego reżimu prawnego przepis art. 46 k.r.o. niewątpliwie przesądza jednak status prawny poszczególnych elementów majątkowych (rzeczy) objętych uprzednio wspólnością ustawową w tym sensie, że małżonkowie mają równe udziały w każdej rzeczy wchodzącej (do czasu orzeczenia separacji) do majątku wspólnego (wyrok SN z dnia 14 kwietnia 2011 r., sygn. akt IV CSK 414/10, LEX nr 1027185). W sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd ustala wartość nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków bez względu na inicjatywę dowodową uczestników postępowania (uchwała SN z dnia 21 lutego 2008 r., sygn.. akt III CZP 148/07, OSNC 2009/2/23, Biul.SN 2008/2/10).

Sąd Rejonowy zastosował właściwe przepisy, w brzmieniu obowiązującym na chwilę ustania wspólności majątkowej małżeńskiej. Zgodnie, zatem z ogólnie przyjętą zasadą Sąd ustalił skład i stan majątku wspólnego na dzień, w którym wspólność ustała, zaś według cen obowiązujących w chwili orzekania (uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z

dnia 15 grudnia 1969r., III CZP 12/69, OSNCP 1970, poz.39), co było szeroko komentowane w przez uczestnika w złożonym środku zaskarżenia.

Skoro podstawę prawną żądania wniosku stanowi art. 210 k.c., stosowany do podziału majątku wspólnego oraz z mocy art. 46 kro do majątku małżonków po ustaniu wspólności ustawowej, to w postępowaniu o podział majątku wspólnego należy w pierwszej kolejności ustalić skład majątku wspólnego i jego wartość.

Dorobkiem małżonków są przedmioty majątkowe nabyte zarówno przez oboje małżonków, jak i przez jedno z nich (art.32§1 kro). Dla przynależności przedmiotu majątkowego do majątku wspólnego zatem nie ma znaczenia, czy stroną czynności prawnej, której skutkiem jest nabycie przedmiotu majątkowego, są oboje małżonkowie czy też jedno z nich. Podział majątku wspólnego obejmuje przedmioty, które były składnikami majątku wspólnego i które istnieją w chwili dokonywania podziału. Uwzględnia się również rachunkowo te przedmioty, które zostały bezprawnie zbyte, zniszczone, zużyte lub roztrwonione przez jednego z małżonków (teza 31 do art. 45 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z komentarzem pod red.K.Piaseckiego, Wyd. Prawnicze, Warszawa 2000, str. 254 oraz teza do art. 45 tamże).

Biorąc pod uwagę, iż składnikiem majątku wspólnego stron (prawidłowo ustalonym przez Sąd Rejonowy) jest odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) o powierzchni 54,30m², o wartości 199.497,00 złotych, dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), a obie strony wniosły o ustalenie, iż związany jest z nim udział w częściach gruntu oraz częściach budynku i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali, zasadnym było w pierwszej kolejności przez Sąd Okręgowy odniesienie się do powyższego.

Stosownie do art. 3 Ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali w razie wyodrębnienia własności lokali właścicielowi lokalu przysługuje udział w nieruchomości wspólnej jako prawo związane z własnością lokali. Nie można, bowiem żądać zniesienia współwłasności nieruchomości wspólnej, dopóki trwa odrębna własność lokali.

Nieruchomość wspólną stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali. Oznacza to, iż właściciel lokalu położonego w budynku wielolokalowym jest więc jednocześnie właścicielem lokalu oraz współwłaścicielem gruntu, na którym stoi budynek oraz tych części nieruchomości, które służą do wspólnego użytku wszystkich właścicieli lokali. Właściciel odrębnego lokalu ma zatem pełne prawo rozporządzać swoim lokalem i ponosi również wszystkie koszty związane z jego eksploatacją i użytkowaniem. Ma on jednocześnie prawo korzystania, wraz z innymi właścicielami lokali w budynku, z nieruchomości wspólnej. Musi również, wraz z innymi właścicielami lokali, ponosić koszty utrzymania i eksploatacji nieruchomości wspólnej.

Lokal stanowiący odrębną własność, to nieruchomość gruntowa, składająca się z dwóch członów, a więc indywidualnej własności samego lokalu (ewentualnie wraz z pomieszczeniami przynależnymi) i ułamkowego udziału we własności gruntu i wspólnych części budynku lub budynków, czyli udziału w nieruchomości wspólnej (E. Bończak-Kucharczyk, Komentarz do art.3, art.4 ustawy o własności lokali, 2012r.). Skoro udział w nieruchomości wspólnej jest nierozzerwalnie związany z prawem własności lokalu, to nie jest możliwe traktowanie go inaczej niż lokalu, w tym także dla celów podatkowych (por. wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 15 września 2010 r., I SA/Bd 630/10, LEX nr 747037), chociaż w świetle przepisów Ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali możliwy jest podział wielobudynkowej wspólnoty mieszkaniowej na dwie wspólnoty lub ich większą liczbę, co pociąga za sobą również odpowiedni podział nieruchomości wspólnej (zob. art. 5 ust. 2 i art. 22 ust. 3 pkt 9 u.w.l.), a także możliwe jest wydzielenie z nieruchomości wspólnej niezabudowanej działki w celu utworzenia z niej odrębnej nieruchomości gruntowej (zob. art. 5 ust. 1 i art. 22 ust. 3 pkt 6 u.w.l.). O tym, co w istocie stanie się odrębnym lokalem, decyduje faktycznie sposób ustanowienia odrębnej własności lokalu, a więc to, co w akcie notarialnym ustanawiającym tę odrębną własność wpisano jako części składowe lokalu. Nieruchomość wspólna istnieje od chwili, gdy zbyty został choćby jeden lokal (sprzedaż kolejnych lokali lub ich zbycie w innej formie prowadzą zatem do tego, że im więcej lokali ma właściciele innych niż ten, który pierwotnie posiadał całą nieruchomość, tym udziały pierwotnego właściciela całej nieruchomości we własności nieruchomości wspólnej są mniejsze).

Nieruchomość wspólną stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, a zatem współwłasnością właścicieli lokali w danej nieruchomości jest więc przede wszystkim grunt, na którym stoi budynek lub na którym stoją budynki. Jeśli, natomiast budynek wzniesiono na gruncie oddanym w użytkowanie wieczyste, to przedmiotem współwłasności nie jest własność gruntu, lecz prawo użytkowania wieczystego. Jednocześnie tak sformułowane przepisy wykluczają sytuację, w której właścicielami lokali w danej nieruchomości byłyby inne osoby (lub inna osoba) niż te, którym przysługują odpowiednio własność lub prawo użytkowania wieczystego gruntu. Nieruchomością wspólną są więc - oprócz gruntu (który zawsze w całości wchodzi w skład nieruchomości wspólnej) - te części budynku, które stanowią współwłasność wszystkich osób będących właścicielami lokali w tej nieruchomości. Nie są natomiast nieruchomością wspólną lokale stanowiące wyłączną indywidualną własność poszczególnych właścicieli.

Związanie udziału w nieruchomości wspólnej z lokalem (uniemożliwiające rozporządzenie udziałem bez lokalu) uniemożliwia jednocześnie doprowadzenie do jednolitości prawa do gruntu związanego z prawem do lokali przez czynności dotyczące udziału w nieruchomości wspólnej w przypadku, gdy część lokali związana jest z prawem użytkowania wieczystego gruntu, a część lokali nie została wyodrębniona i należy do dotychczasowego właściciela będącego właścicielem gruntu (por. wyrok SN z dnia 7 stycznia 2004 r., III CK 186/02, LEX nr 599540).

Skoro, więc prawo odrębnej własności lokalu związane jest nierozdzielnie z udziałem w prawie własności gruntu, na którym stoi budynek oraz tych części nieruchomości, które służą do wspólnego użytku wszystkich właścicieli lokali koniecznym było dokonanie zmiany wyroku Sądu Rejonowego w tym zakresie.

Sąd Okręgowy biorąc pod uwagę powyższe zmienił zaskarżone postanowienie w zakresie pkt 1a w ten sposób, że ustalił, iż w skład majątku wspólnego małżonków A. M. i D. M. wchodzi odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) o powierzchni 54,30m², dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) wraz z prawem współwłasności w 5613/443826 częściach gruntu oraz częściach budynku i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali, tj. nieruchomości dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) o wartości 199.497 złotych.

Uczestnik D. M. zaskarżył postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 9 maja 2013 roku także w zakresie pkt 3, tj. w części ponad kwotę 16.870,04 złotych. Na wysokość spłaty orzeczonej przez Sąd I Instancji wpłynęła wartość składników majątku przyznanych na rzecz A. M. w kwocie 30.638,04 złotych stanowiącej część wartości odrębnej własności lokalu mieszkalnego położonego w Ł. przy ulicy (...), zakupionej ze środków z majątku wspólnego, a więc 16.638,04 złotych i wartość samochodu osobowego marki V. w wysokości 14.000 złotych, natomiast D. M. przyznano prawo użytkowania rodzinnego ogródka działkowego położonego w Ł. przy ulicy (...) o wartości 13.468 złotych i równowartość samochodu osobowego marki n., czyli 3.000 złotych. Fakt ustalenia równych udziałów pozwolił Sądowi Rejonowemu na określenie wysokości spłaty przysługującej uczestnikowi od wnioskodawczyni w wysokości 16.870,04 złotych.

Biorąc jednak pod uwagę wielość zarzutów podniesionych przez uczestnika w złożonej apelacji Sąd Okręgowy rozważył istotę rozliczenia nakładów z majątku wspólnego na majątek odrębny jednego z małżonków. Zgodnie z art. 45 kro każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód, może ponadto żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny, nie można jednak żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności.

Uregulowanie zawarte w art. 45§1 zd. trzecie k.r.o. ma zastosowanie zarówno do nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, jak i do nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty. Przepis ten w zakresie w jakim przewiduje obowiązek małżonków zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty, ma z mocy odesłania zawartego w art. 45§3 k.r.o. odpowiednie zastosowanie także w wypadku, gdy dług

jednego z małżonków został zaspokojony z majątku wspólnego (tak postanowienie SN z dnia 9 maja 2013 r., sygn. akt II CSK 593/12, LEX nr 1353157).

Przeniesienie na jednego z małżonków udziału w nieruchomości należącej do majątku odrębnego drugiego z małżonków na podstawie art. 231 § 1 k.c. jest jednym z konkurencyjnych sposobów rozliczenia nakładów przy podziale majątku wspólnego (art. 45 k.r.o.). Żądanie takie powinno być zgłoszone w ramach postępowania działowego, a wyjątkowo - przed wszczęciem takiego postępowania. Natomiast nie jest dopuszczalne dochodzenie tego roszczenia w odrębnym procesie, jeśli sąd orzekł o rozliczeniu nakładów z majątku wspólnego na majątek odrębny jednego z małżonków przy podziale majątku wspólnego (wyrok SA w Łodzi z dnia 26 lutego 2013 r., sygn.. akt I ACa 1297/12, LEX nr 1289510).

W rozpoznawanej sprawie obojgu małżonkom przysługiwały równe udziały w majątku wspólnym. Jednakże konieczne było rozliczenie ich nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej, po to, aby ochronione zostały interesy majątkowe tego małżonka, który w trakcie trwania małżeństwa i wspólności majątkowej małżonków przeznaczał część swojego własnego majątku na rzecz majątku wspólnego. Według art. 45 k.r.o., każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Założeniem art. 45 k.r.o. jest doprowadzenie do przyznania małżonkowi, który poczynił nakłady na majątek wspólny ze swojego majątku, dopłatę o wartości równej aktywom, stanowiącym nakłady (tak wyrok SN z dnia 15 lutego 2012 r., sygn. akt I CNP 25/11, LEX nr 1131108). Natomiast o zwrocie wydatków i nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny sąd orzeka wyłącznie na wniosek zgłoszony w postępowaniu w pierwszej instancji, a domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Stosownie zaś do art. 321 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., żdaniami tymi sąd jest związany postanowienie SN z dnia 4 kwietnia 2012 r., sygn.. akt I CSK 323/11, LEX nr 1164719).

W realiach niniejszej sprawy strony jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego zaciągnęły kredyt na cele mieszkaniowe. Środki w ten sposób uzyskane przeznaczone zostały w dniu 14 września 1999 roku (data uzyskania kredytu i zakupu nieruchomości) na zakup udziału wynoszącego 1/2 części nieruchomości stanowiącej majątek odrębny wnioskodawczyni (nieruchomość położona w Ł. przy ulicy (...)). Biorąc jednak pod uwagę, iż strony zawarły związek małżeński w grudniu 1999 roku, a zatem od tego czasu spłata rat kredytu obciążała ich majątek wspólny i w tym zakresie apelacja skarżącego jest zasadna. Skoro jednak w dniu 21 września 2001 roku A. M. sprzedała przedmiotowy udział w nieruchomości, spłacona została ze środków uzyskanych w ten sposób pozostała do spłaty część kredytu. Należy zauważyć, że przedmiotami majątkowymi, które wchodzą w skład majątku wspólnego (art. 31§1 k.r.o.) są - obok rzeczy - prawa, a w szczególności wierzytelności z tytułu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek innej osoby. Gdy tą osobą nie jest jeden z małżonków, wierzytelności te w sprawie o podział majątku wspólnego podlegają uwzględnieniu przy ustaleniu składu majątku podlegającego podziałowi (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1970 r., III CZP 18/70, OSNCP 1971, nr 2, poz. 18), a ustalenia tego sąd dokonuje z urzędu (art. 684 w związku z art. 567 § 3 k.p.c.). Uzasadnia to także orzekanie z urzędu o zwrocie wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków, pomimo że roszczenia o ich zwrot nie uwzględnia się przy ustaleniu składu majątku wspólnego podlegającego podziałowi i - jak wynika z art. 45 § 1 k.r.o. i art. 567 § 1 k.p.c. - rozstrzygnięcie o zwrocie tych wydatków i nakładów jest w sprawie o podział majątku wspólnego orzeczeniem dodatkowym. Postępowanie o podział majątku wspólnego obejmuje co prawda wyłącznie aktywa, jednakże zasada ta nie ma zastosowania w sytuacji gdy dług zostanie spłacony. Jak wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 grudnia 1977r. (III CZP 85/77, OSNC\ (...)) małżonek, który w okresie pomiędzy ustaniem wspólności majątkowej, a podziałem majątku wspólnego, spłacił z własnych środków całość albo część kredytu bankowego, obciążającego objęte wspólnością mieszkanie spółdzielcze, ale wynikłego stąd roszczenia nie zgłosił w postępowaniu o podział majątku wspólnego, nie może tego roszczenia dochodzić w odrębnym procesie. Nie może też w odrębnym procesie dochodzić nie zgłoszonych w tym postępowaniu roszczeń z tytułu wydatków na bieżące świadczenia związane we współposiadaniem tego mieszkania w okresie między ustaniem wspólności, a podziałem

majątku. Z kolei w postanowieniu z dnia 9 września 1976r. (III CRN 83/76, OSPIKA 1977/9/157) Sąd Najwyższy wskazał, że stosując odpowiednio art. 686 k.p.c. do postępowania o podział majątku wspólnego, Sąd rozstrzyga w tym postanowieniu – i to ze skutkami z art. 688 i 567 § 3 k.p.c. – tylko o takich długach związanych z majątkiem wspólnym i ciężącym w czasie trwania wspólności na obojgu małżonkach jako podmiotach wspólności majątkowej małżeńskiej, które zostały spłacone przez jednego z małżonków z własnych środków po ustaniu wspólności majątkowej, a przed dokonaniem podziału majątku wspólnego. Uczestnik zgłaszał do rozliczenia należności z tytułu spłacanych rat kredytu hipotecznego zaciągniętego w banku (...). Zdaniem Sądu Okręgowego zasadnym było więc rozliczenie kwoty 15.000 złotych tytułem spłaconych przez małżonków w trakcie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej rat kredytu zaciągniętego na zakup nieruchomości wchodzącej w skład majątku odrębnego wnioskodawczyni Mając na względzie powyższe ustalenia Sąd Okręgowy objął wymienioną kwotę obowiązkiem rozliczenia się przez strony na podstawie art. 45§1 k.r.o. w związku z art. 45§3 k.r.o. tytułem zwrotu nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika. O zaliczeniu nabywanego przedmiotu do majątku wspólnego lub odrębnego powinno decydować porównanie wielkości środków użytych z każdego z tych majątków, a w konsekwencji, nabyty przedmiot należy zaliczyć do tego z majątków, z którego pochodzi podstawowa część środków. Jeżeli środki z drugiego majątku są nieznaczne, stanowią nakład rozliczany zgodnie z art. 45 k.r.o., jeżeli natomiast wskazane kryterium nie może znaleźć zastosowania ze względu na brak daleko idącej różnicy między zaangażowanymi środkami, to - w braku odmiennej woli małżonków - nabyty przedmiot wchodzi do każdego z majątków w częściach ułamkowych proporcjonalnych do wysokości zaangażowanych środków tak postanowienie SN z dnia 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt IV CSK 521/12, LEX nr 1331353).

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania majątek wspólny podlegający podziałowi wynosił 229.965 złotych (199.497 zł + 13.468 zł + 14.000 zł + 3.000 zł). Na rzecz wnioskodawczyni przyznana została odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) wraz z udziałem w częściach wspólnych i samochód osobowy marki V. (199.497 zł + 14.000 zł), natomiast na rzecz uczestnika D. M. składniki majątku w postaci prawa użytkownika pracowniczego ogródka działkowego i równowartości samochodu osobowego marki N. (13.468 zł + 3.000 zł). Nakład z majątku wspólnego na majątek odrębny wnioskodawczyni winien zostać określony na kwotę 15.000 złotych (12 miesięcy x 750 złotych za 2000 rok + 8 miesięcy x 750 złotych za 2001 rok). Kwota ta stanowiła ok.12% wartości zakupionej nieruchomości wynoszącej w dacie sprzedaży 120 000zł. Podnieść w tym miejscu należy, iż nie można odnosić wielkości spłaconego kredytu do ceny nieruchomości z daty orzekania, a do jej ceny z daty sprzedaży. Na zakup nieruchomości wspólnej stron, wnioskodawczyni A. M. przeznaczyła kwotę 55.000 złotych uzyskaną ze sprzedaży udziału w nieruchomości stanowiącej jej majątek odrębny (udział wynoszący 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) w Ł.) to jej nakład, który stanowił 91,66% wartości zakupionej nieruchomości.

W przypadku równych udziałów małżonków w majątku wspólnym, w wyniku podziału wartość aktywów przyznanych każdemu z małżonków winna się różnić między nimi o wartość nakładów. Każdy małżonek będący uczestnikiem postępowania powinien otrzymać aktywa odpowiadające połowie majątku wspólnego oraz wartość nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny. W rozpoznawanej sprawie w wyniku ustalonego stanu faktycznego i stosownego rozliczenia, uczestnik powinien otrzymać wartość przypadających mu składników wraz z wartością dopłaty, należnej uczestnikowi od wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni otrzymać powinna z kolei należną jej wartość składników majątku wspólnego, pomniejszoną o wartość spłaty należnej uczestnikowi, powiększoną o wartość nakładów poczynionych przez A. M. z majątku osobistego na majątek wspólny.

Uczestnik zaskarżył jednak postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi ponad kwotę 16.870,04 złotych, a zatem ponad kwotę orzeczoną zaskarżonym postanowieniem. Po dokonaniu analizy wszystkich nakładów, tj. wysokość nakładu z majątku wspólnego na majątek odrębny wnioskodawczyni, wielkość nakładu wnioskodawczyni na majątek wspólny stron, a także wartości składników przyznanych każdej ze stron w wyniku dokonanego podziału majątku wspólnego, zdaniem Sądu Okręgowego w obliczeniach Sądu I Instancji nastąpił błąd, bowiem Sąd nieprawidłowo obliczył należną uczestnikowi spłatę, przyjmując ją jako różnicę pomiędzy wartościami składników przyznanych stronom. Prawidłowe wyliczenie winno wyglądać następująco:

Majątek wspólny podlegający podziałowi wynosił 229.965 zł.

- udział każdego z małżonków w majątku wspólnym wynosi 114 982zł.

- wnioskodawczyni otrzymała składniki o wartości 213 497zł. - otrzymała zatem majątek przewyższający jej udział o 98 515zł.

- nakład A. M. na majątek wspólny to 182 859zł. (91,66% z kwoty 199 497zł.)

- połowa z tej kwoty to 91 429zł.

- należna zatem uczestnikowi spłata powinna zostać pomniejszona o połowę jej nakładu na majątek wspólny. Także spłata na rzecz D. M. winna wynieść 7 086zł.

- do tak wyliczonej spłaty należało dodać połowę spłaconego kredytu w wysokości 15 000zł. czyli kwotę 7 500zł.

- w sumie spłata wynosić zatem powinna 14 586

Spłata na rzecz uczestnika winna być zatem niższa aniżeli wynika to z treści zaskarżonego postanowienia - wobec tego mimo zasadności apelacji w tym zakresie skarżone postanowienie co do wysokości spłat odpowiada prawu.

Co niezwykle ważne jednak, z uwagi na to iż apelacja uczestnika nie była skierowana w tym kierunku, Sąd Okręgowy oddalił apelację w pozostałym zakresie. Gdyby, bowiem zakres zaskarżenia był inny, zasadnym byłoby dokonanie także i w tym zakresie odpowiedniej zmiany. Skoro jednak uczestnik zaskarżył postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa z dnia 9 maja 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt II Ns 1474/10 ponad kwotę 16.870,04 złotych, a kwota która winna zostać zasądzona od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika mieści się w tej, którą orzekł Sąd I Instancji, Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.